

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XXXII. a Idem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

biguitatem hujusmodi taliter duximus absolvendam, quod cum quædam persona in præmissis capitulis prius denotata, illis in quas lata fuerit excommunicationis sententia, subsequenter ante prolationem ipsius obsequio tenerentur familiariter adherere, neque postmodum ad contraria teneantur, cum adhuc ipsum debitum duret, beneficio canonis id agente, à priori non sint obnoxietate soluta, sed ad familiare tenentur obsequium: & ita per consequentiam ad communicationem quoque tenentur, sine qua illud nequeunt exhibere. Id autem non ad omnes personas capitulum credimus referendum, ut videlicet obnoxietati hujusmodi sint subjectæ, cum viatores, peregrini, & mercatores à communione talium personarum, nisi articulus necessitatis imminet, debeant abstinere, ut in fine colligitur manifestè; sed ad illas dumtaxat, quæ talibus arctiori tenentur obnoxietate contrictæ, de quibus tamen in iis, pro quibus sunt excommunicatione notatæ, ut in criminibus, communicare non debent, sed ab eis penitus abstinere. Unde prudenter in præmissa consultatione respondemus, non omnes personas, sed quasdam, quæ per illud Gregorii Papæ capitulum specialiter excusantur, ad communionem hujusmodi præmissis modo teneri. Utrum autem & illa personæ propter atrocitatem facinoris severius puniendæ, à communione talium per excommunicationis sententiam debeant aliquando prohiberi, quia quæsitum non extitit, responsum non fuit.

NOTÆ.

I. ^a *Bonon.*) Ita etiam legitur in tertia collectione, *sub hoc tit. cap. 4.* & in præsentis scribit Innocentius Doctoribus Bononiensibus, ut etiam Professoribus Parisiensibus *in cap. ex literis, de consuet.* Scholasticis Lutetianis *in cap. quia in causis, de procurat.* Bononiensis perantiqua, ac celebris Academia est in Italia, quam Theodosius Major Imperator erexit, ubi floruerunt semper omnia literarum studia. Debitis encomiis illam extollunt Glossa in proœmio hujus voluminis, & *in l. final. Cod. de testamen.* Papius Malonius *lib. 5, de gestis Roman. Pontif. in Honore VI.* Miden-

dorpius *de Academicis, fol. 3.* P. Mendo *de jure Academico lib. 1. quest. 2. num. 16.* Iisdem etiam Doctoribus misit Innocentius compilationem suarum epistolarum, ut refertur in principio tertiæ collectionis.

b *Mendiosensis.*) Ita legitur in tertia collectione, sed rectius in sexta habetur *Strigoniensis*; nam in præsentis textu mentio fit textus antecedentis, ubi Strigoniensi Archiepiscopo rescribitur.

c *Capitulum.*) Relatum *in capit. quoniam multos 11. question. 3.* quem textum latè explicat Gibalinus *de censur. disquisit. 7. question. 9. cons. 3.*

CAPVT XXXII.

^a Idem.

Cum illorum absolutio, qui pro violenta manuum injectione in clericos, labem excommunicationis incurrunt, præterquam in quibusdam casibus à prædecessoribus nostris exceptis, Sedi dumtaxat Apostolicæ reservetur, nonnulli Ecc. sententiam negligentes, in excommunicatione positi ecclesiasticos ordines accipere non formidant: quid autem fieri debeat de his, Ap. sapius oraculum imploratur: circa quos credimus, sicut reperitur in subditis, distinguendum, quod tales, vel sciunt excommunicationis se vinculis irretitos; vel non recolunt factum, pro quo in lata sententiæ canonem inciderunt; vel factum quidem scientes, juris ignari nesciunt exinde se teneri. Primos, si fuerint sæculares, à subreptis ordinibus censemus in perpetuum ^b deponendos: in reliquis casibus tam Archiepiscopi, quàm Episcopi absque mandato Sed. Apost. speciali dispensandi facultatem se noverint non habere, quibus est etiam absolutio talium interdicta, ut majora intelligantur illis prohibita, quibus vetita sunt minora. Potuerunt tamen hujusmodi Roman. Pontificis auribus intimari, ut ab eo secundum rigorem, vel æquitatem responsum prodeat, prout ejus discretio viderit faciendum. Qui si claustrales hujusmodi fuerint, licet à bonæ memoriæ Papa prædecess. nostro Alexandro fuerint constitutum, quod monachi, & canonici regulares, quocumque modo se in claustris percusserint, non sunt ad Apost. Sed. mittendi, sed secundum discretionem, & providentiam Abbatis sui disciplinæ subdantur; & si Abbatis discretio ad eorum correctionem non sufficit, providentia diœcesani Episcopi est adhibenda; & alibi dicat: quod de sæculo fugiens, qui religionis habitum in monasterio receperunt, & inter cætera postmodum confitentur se tale commississe delictum, per quod ipso actu excommunicationis sententiam incurrerunt, sine licentia Roman. Pontificis Abbas non potest eos, nec debet absolvere, quamvis præsumptionem de-

Ddd 4

linquentium

linquentium debita possit animadversione punire. Nos tamen in religionis favorem, ut evagandi materia subtrahatur, majorem eis gratiam exhibere volentes, quod in talibus absolutionis beneficium valeant impertiri, eorum Abbatibus indulgemus, nisi excessus ipsorum extiterit adeo difficilis, & enormis, utpote si ad mutilationem membri, vel effusionem sanguinis est processum, aut in Episcopum, aut in Abbatem violenter sit manus injecta; cum excessus tales, & similes nequeant sine scandalo prateriri; si verò claustralis aliquis in religiosum alterius claustrum manus injecerit violentas, per Abbatem proprium, & ejus, qui passus est injuriam, absolvatur. Quod si clericum percusserit sacularem, non nisi per Apostolicam Sedem, ut scandalum evitetur, absolutionis gratiam poterit promereri. Si autem & hos ad ordinem promovendi contingat, juxta pramissam distinctionem, qui scienter in contemptum ecclesiasticae disciplinae se fecerint ordinari, ab executione suscepti ordinis, & officii decernimus manere suspensos. Circa reliquos verò facti memoriam, vel juris peritiam non habentes, monasterii utilitate pensata, post injunctam, & peractam poenitentiam Abbates ipsorum poterunt dispensare, nisi grave fuerit, & notabile factum: aut is, qui fecit, adultus fuerit, & discretus, ut violenter, & validè contra oblivionem, vel ignorantiam praesumatur. Praecipuus autem Abbatibus, ut formam istam diligenter observent, ne privilegium mereatur amittere, qui permessa sibi abutitur potestate.

NOTÆ.

1. ^a *Dem.*] Ita etiam legitur in tertia collectione, *sub hoc tit. cap. 5.* & cum praesens epistola non reperitur inter editas à Sirleto & Bosqueto, ideo non constat, cui Praelato rescribat Innocentius.
2. ^b *Deponendos.*) Suscipiens enim ordines, ligatus quacunq; majori excommunicatione suspenditur ab executione ordinis jam suscepti, & deponitur; si verò alià censurà innodatus, videlicet interdictione, aut suspensione, ad ordines ascendat, non punitur eadem poenà, ut docent Suarez de *cenfur. disput. 31. sect. 1. num. 58.* Avila de *cenfur. 7. part. disputat. 1. dub. 6.* Bonacina de *cenfur. disput. 3. quest. 1. punct. 6.* Gibalinus eodem tractu in *synop. verbo Ordo, num. 3.*

COMMENTARIUM.

Cum certum principium juris sit, ignorantiam facti à poenis legibus sancitis excusare, juris verò ignorantiam excusationem in delictis non praestare, *ignorantia, de regul. juris, lib. 6. l. liberorum 1. ff. de his qui notant. infam. l. 20. tit. 1. part. 1.* quæri solet, an factum committens, cui censura, aut irregularitas adjuncta est, ignarus constitutionis, quæ censura statuta fuit, in eam incidat? In qua quaestione aliqui docent, ignorantiam similis constitutionis non excusare reum à censura, moti ex praesenti textu, dum in eo docetur, ab excommunicatione propter violentam manuum injectionem statuta in canone *si quis suadente 17. quest. 4.* absolvi non posse Episcopum eos, qui ignati canonis in censuram inciderunt. Si enim absolutio Pontificis necessaria est, juris ignorantia ab excommunicatione non excusat. Ita docuerunt Glossa in *cap. à nobis. el. 1. verbo Nisi, hoc tit.* Sotus in *4. dist. 6. quest. 8. in princip.* Covarruv. in *cap. alma, 1. part. §. 12. à num. 9. usque ad 12.* & alii quos refert Sanchez *libr. 9. de matrim. disputat. 32. num. 7.* Alii discrimen constituunt inter excommunicationem in jure expressam, & inter censuram ab homine prolatam, ut in illis juris ignorantia non excuset, quia legem generalem nulli licet ignorare; in istis autem ignorantia profit ex *cap. 2. de constit. in 6.* ita Glossa *ibidem*, & alii laudati à Sanchez *ubi su-*

pra, num. 8. Sed illis sententiis omiffis verius docuerunt Salas de *legibus, disput. 15. sect. 9.* Sanchez *suprà num. 9.* juris ignorantiam ab excommunicatione excusare, sive illa lata sit à jure, sive ab homine; quod ex ejus natura peculiari procedit; nam ad eam incurrendam desideratur specialis contumacia, *cap. nemo contemnat. cap. audi denique, 11. quest. 3.* Unde qui ignarus canonis incidit in casum censuræ, non potest dici contumax; nam licet culpabilis existat, quatenus negligit scire canonis dispositiones, non tamen dicitur illis contumaciter resistere. Quam sententiam absolute credo accipiendam, non solum cum nova censura fertur eo casu, quo nulla praecesserat prohibitio; sed eo etiam, quo fertur in confirmationem antiquæ prohibitionis; nam & tunc ignorantia liberat à censura, ut resolvit idem Sanchez, quia respectu canonis censuram imponentis non datur contumacia. Facit textus in *cap. proposuisti, 82. dist. 1.* dum ait clericos incontinentes, ignorantes constitutione Siricii Papæ, quæ suspensionis poenà plectendos decrevit, eà non puniri, quamvis ante illud decretum contentia clericorum fuisset praesumpta. Ignorantia enim excusat eos à poena suspensionis, ut ab aliis censuris, licet lata sit propter factum ante legem poenalem inhibendum. Huic sententiæ consequens est, ut qui certus est de prohibitione juris, ignorat autem poenam excommunicationis eo decreto comprehensam; cum respectu censuræ contumax non sit, licet aliàs peccet, non incidat in excommunicationem, ut probant Suarez *tom. 5. de cenfur. disput. 4. sect. 9. num. 19.* Sanchez *disput. 32. num. 13.* quamvis multi ab eo relati *num. 11.* contrarium teneant. Quod enim dicitur, consensum accommodantem ad delictum, videri se subijcere poenæ illius, *l. Imperatores, ff. de jure fisci.* procedit in poena cognita, & delicto proportionata; non tamen in poena extraordinaria, qualis est excommunicatio, quæ contumaciam petit. Nec tunc obstat praesens textus, qui procedit in eo, qui manus violentas in clericum injecit, ac postea ordinatus fuit per ignorantiam juris, quæ in hac specie culpabilis fuit. Sciendum enim est, excommunicatum privari à sacramentorum receptione, *cap. final. de cleric. excomm.* Covarr. in *cap. alma, 1. part. §. 6. num. 5.* Suarez de *cenfur. disputat. 10. sect. 1.* Unde excommunicatus

si ordinetur, non debet in gradu suscepto ministrare, nisi concessâ dispensatione à Pontifice, ut Innocentius in præsentî decidit. Rursus sciendum est, irregularitatis notâ affici clericum, qui ignarus censuræ, tam ignorantia facti, quam ignorantia juris ordinatus est, ut idem Innocentius ait: cum autem utriusque ignorantia idem sit effectus in præsentî casu, ignorantia autem facti excusare solet

à censura, *c. si verò 4. hoc tit.* sequitur utramque ignorantiam culpabilem extitisse in præsentî casu: quod evenire potest eo casu, quo nimirum crassa fuerit, aut supina, *ex c. 2. de consis. in 6.* Si autem ignorantia probabilis fuisset, excusaretur ab irregularitate, seu potius suspensione, ut docent Suarez, & Bonacina, & proximè Majolus *lib. 4. de irregul. cap. 34.* Marius Alter. *de censur. cap. 6. dub. 2.*

CAPVT XXXIII.

Idem Episcopo ^a Pistoriensî.

DE monialibus tua à nobis f. requisivit, per quem eis sit absolutionis beneficium impendendum, si vel in se invicem, vel conversos, vel conversas suas, aut clericos etiam in suis monasteriis servientes manus injecerunt temerè violentas. Super hæc igitur tua consulationi taliter respondemus, ut auctoritate nostra per Episcopum, in curia diocesi monasteria fuerint, absolvantur.

NOTÆ.

I. ^a *Pistoriensî.*) Ita etiam legitur in tertia collectione, *sub hoc tit. cap. 6.* & in præsentî tantum deciditur, quis possit absolvere moniales ab excommunicatione incurâ propter violentam injectionem manuum in clericos; nam si mulieres regulariter absolvendæ sunt per proprium Episco-

pum, extraditis *in cap. mulieres, hoc tit.* multò magis moniales, in quibus ultra rationem sexus adest etiam impedimentum clausuræ. Unde rectè Innocentius in præsentî respondit, moniales manus injicientes in clericos, absolvi posse à proprio Episcopo: quod etiam procedit in monachis percutientibus clericum sæcularem, ut probavi supra *in cap. monachi.*

CAPVT XXXIV.

Idem ^a *Vniuersis Crucesignatis.*

SI verè vos pœnitet de commisso, & plenè proponitis satisfacere de peccato, Dominum vobis credimus, immò novimus jam placatum. Si ergo ^b Veneti potuerint ad satisfactionem induci, & absolutionis beneficium meruerint ^c obtinere, securè cum eis navigare poteritis, & prælium Domini præliari. Quod si nec satisfacere fortè voluerint, nec absolvi, utpote qui non dolere, sed gaudere velint diu de commisso, permittimus vobis, ut cum ipsis usque in terram Sarracenorum, vel Hierosolymitanam provinciam, juxta quod inter vos convenit, & ipsos, vel honestè convenerit, navigio transeatís quanto minus poteritis, cum dolore tamen & amaritudine cordis, & sub spe veniæ communicantes eisdem. Cum enim jam à vobis majorem nauli receperint quantitatem, nec ad eam possint restituendam induci, aut etiam coarctari, si aliter fieret, videremini vos damnum ex pœnitentia, ipsi autem præmium ex contumacia reportare: cum ad hoc debitum exsolvendum ipsi vobis maneant obligati, & ab excommunicatis exigi ^d possit, & recipi quod debetur. Est autem ^e cautum in jure, quod si quisquam per terram hæreticorum, aut quorumlibet excommunicatorum transierit necessaria emerit, ac recipere potest ab eisdem. Præterea si paterfamilias domus excommunicationis sententiâ fuerit innodatus, à participatione ipsius familia excusatur. Licet ergo Dux Venetorum, dominus navium, tanquam paterfamilias domus in excommunicatione persistat; vos tamen tanquam ipsius familia, dum in navibus ejus fueritis, ipsius excommunicatio non continget, & excusabiles eritis apud Deum, si in excommunicatorum navibus existentes, cum dolore cordis sub spe ^f pœnitentiæ excommunicatis ipsis communicaveritis, in quibus communionem eorum nequiveritis evitare. Verùm cum & in terram Sarracenorum, vel Hierosolymitanam provinciam de navibus vos descendere contigerit, nisi Veneti ad satisfaciendum, & recipiendum juxta formam Ecclesiæ absolutionis beneficium inducti fuerint, vel compulsi, cum eis nullatenus præsumatis prælium Domini præliari. Ne si eis habentibus aliquid de anathemate in Crucis insurrexeritis inimicos, non prævaleatis in eos, sed terga vertentes fugiatis potius, & cadatis.

NOTÆ.